
УДК 325.744

Грубов В. М.

Доктор політичних наук, професор кафедри філософських та соціальних наук Національного торговельно-економічного університету.

СВІТОВИЙ МИРОПОРЯДОК У ВПЛИВАХ ХОРЕТІЇ ЛІБЕРАЛІЗМУ

У статті аналізується хвороба духу людии хоретія як причина іраціоналізації його буття, у якому гасла ліберальної доктрини пропадаються у відриві від духовно-культурних та світоглядних засад суспільства.

Ключові слова: хоретія, лібералізм, миропорядок, зачарованість, інтереси, конфлікт.

Постановка проблеми. У стрімких змінах сучасного світу спостерігається декілька ключових факторів, які помітно впливають на динаміку світових процесів. Домінант фактором виступає ідея більш справедливого суспільства де природні права людини на краще життя стають головними цілями людського буття. У поліфонії думок щодо цієї мети найбільш конкурентною течією сьогодення є лібералізм. За задумами його прихильників ліберальна доктрина спроможний виконати цю історичну місію в силу двох причини: привабливості своїх гуманістичних гасел і зорієнтованості на внутрішній світ вільної особистості. Другим фактором є вплив більш сильної сторони як суб'єкту політики на другу з позиції м'якої сили як приклада матеріалізації ідей лібералізму в окремо взятому суспільстві. Третім — інформаційні технології як джерело інструментарію політики м'якої сили, де маніпулювання масовою свідомістю на національному і міжнародному рівнях досягло вищої досконалості. Під впливом цих факторів, з одного боку, людина виступає у якості суб'єкта та об'єкта соціальних і політичних процесів, а з другого, намагається розірвати коло абсурду, в яке вона себе ставить у результаті впровадження цих ідей в суспільну практику.

Найбільш контрастно це проявилось у ХХ столітті, коли на світовій політичній авансцени ліберальну доктрину соціального розвитку став опанувати комунізм. З одного боку це стало свідченням кризи капіталізму, а з другого підкреслило природну рухливість людської свідомості, яка ніколи не задовольняється проголошеними соціальними рецептами, які

походили від старої економічної основи. Проте парадигмальна хвиля світобудови, що відбулася протягом цього часу відобразила віражі історії де ідеї свободи, справедливості, рівності та безпеки як наявне буття останньої історичної сходинок світової історії продемонстрували поліфонію країнознавчих реакцій і нові гуманістичні орієнтири.

Стародавнє японське прислів'я наголошує на тому, що зміст картини не в фігурах, які зображені на полотні, а в фоні на якому вони зображені. Така метафора є цілком прийнятною формою відображення не тільки стану людського «Я», коли ми торкаємося проблеми його світосприйняття і світорозуміння через призму моральних орієнтирів, ідей та застережень, але й протиставлення реальності і дійсності, у якій вона живе. Одна справа коли моральні орієнтири та ідеї для культурної спільноти є природними, про що вів мову Г. Гегель в «Філософії права» [1, с. 315], а друга, коли вони привнесені зовні як інобуття людських пристрастей і уподобань іншої культури. Проте ситуація щодо сприйняття нового не є такою ж і однозначною. З одного боку ми можемо спостерігати картину відвертого відторгнення як, наприклад, це відбувається між культурами Заходу і Сходу де права вільної особистості лібералізму ніяк не корелюються з органічною людиною даосизму і синтоїзму. З другого — це може видаватися як помилка історії, яку необхідно виправити шляхом повернення в лоно цивілізаційного розвитку тих народів, які були відлучені від генеральної лінії в силу певних історичних потрясінь як це, наприклад, відбувається з країнами Східної Європи, які увійшли у ЄС і НАТО. З третього — це обережне сприйняття нового та наповнення його ідеалів-домінантів змістом традицій, які детерміновані національною духовно-культурною та історичною спадщиною як це ми спостерігаємо на прикладі Росії. Але й ця картина не є остаточною, оскільки в цих процесах не слід не помічати і особливого — це невдоволення самих ліберально-демократичних суспільств результатами втілення ідеалів, які вони тривалий час продукують як певні істини. В першу чергу це стосується Сполучених Штатів Америки, Великої Британії, Франції та Німеччини як лідерів західної цивілізації. Найяскравіше це проявилось у сьогоднішні, коли стало остаточно зрозуміло, що ринкова демократія нікому і нічого не гарантує, а слова політиків це лише солодка брехня для масової свідомості. Отже ми маємо справу, коли матриця цінностей як певна модель світобачення не може об'єктивно виступати у якості всезагального як об'єднувачого начала в силу того, що кожна сторона процесу бачить світ не очима сторони домінанта, а виходячи з власних традицій та інтересів.

Нову світову реальність представник школи англійського лібералізму Ф. Хайек сформулював так «трудність полягає не стільки в тому, що сучасні політичні терміни є завідомо двозмістовними, і навіть не в тому, що для різних груп один і той же термін означає дещо більш протилежне, надто більш є серйознішим той факт, що одні й ті ж самі поняття інколи об'єднують людей, які в дійсності вірять у протилежне і несумісні ідеали» [2, с. 391]. Умовно кажучи ми спостерігаємо феномен ціннісної дезорієнтації масової свідомості, коли вона реагує на ключові поняття, як найбільш чутливі подразнювачі людської психіки, які у якості наявного буття залишаються недописаним аркушем історії. В епоху ліберті (вислів І. Валлернстайн) ними є свобода, демократія і справедливість.

Постає питання чому так сталося і які причини спонукають до життя чергові фантоми людського духу, які приховує у собі лібералізм

Один з шляхів щодо діагностування цієї родової хвороби людства пропонує румунський філософ К Нойка у праці «Шість хвороб сучасного духу» (1978 р). Перипетії відношення волі, свободи і самосвідомості він виводить з «хворого Логосу» і пов'язує з трьома онтологічними ситуаціями католією, тодетією і хоретією, які пов'язані з становленням людського «Я» [3, с. 116–117]. Для нашого дослідження найбільший інтерес представляє хоретія, яку К Нойка визначає як певну «визначеність». Йдеться про ситуацію, коли речі відбулися в принципі, але і у такому стані вони не існують у дійсності. За Нойкою «це процес розмивання визначеностей, які задають собі речі і людина. Це руйнування визначеностей, яке здібне інтенсифікувати, а також загальмувати їх природний рух аж до повного виснаження» [3, с. 117]. Отже йдеться про онтологічний і гносеологічний аспект діяльності «хворого Логосу» щодо пошуку всезагального в окремому, яким виступає людина. Такі особливості циркуляції в свідомості певних ідей у вигляді розмитих понять як орієнтирів для раціональної поведінки людини надають підстави сформулювати мету статті, яка полягає у тому, щоб розкрити хоретію як хворобу людського духу, причина якої полягає в ірраціональній буття людини де гасла політичних ідеологій як певні суспільні конструкції позиціонуються у відриві від духовно-культурних і світоглядних засад суспільства.

Будь-яка політична ідеологія пов'язана з феноменом масової свідомості. Сьогодні комунікативна експансія у сферу розуму вкорінюючи такі поняття епохи ліберті як свобода, демократія і справедливість сприяє зближенню націй, подоланню усталеної традиції недовіри і ворожнечі. Перетинаючи державні кордони, духовна енергія лібералізму

привносить у міждержавну взаємодію новий гуманістичний дух і перспективу взаєморозуміння. Водночас не усвідомлена до кінця економічна обкладенка цих понять сприяла виникненню ситуації перманентної невизначеності з багатьма тонкощами, коли ці поняття набувають релевантних форм країнознавчих реакцій. Неможливо не погодитись з К. Нойкою, що в межах неіманентності ідеального матеріальному хвороби людського духу супроводжувались драматизмом теоретичних рефлексій в тих обставинах, коли такі мали місце. Людина сильно страждала в силу логічних рефлексій, так як іноді вони надавали для неї все більш складні форми, які потребували все нового і нового пошуку. Але «оскільки більша частини людства є жертвою ірраціоналізму і дурного егоїзму» [3, с. 156], то свобода стала ефіром чарування, якого прагнула якомога більша кількість людей. Вона стала метою історії і критерієм цивілізаційного розвитку як це показав Г. Гегель в «Філософії історії» [4], але й разом з тим, вона стала конкретно-культурним феноменом стану розвитку суспільства як це він показав у «Філософії права» [1]. Така онтологічна дезорієнтація свідомості віддзеркалює становлення головних ідеалів лібералізму як наявного буття через «колективне очарування», якому підкорені великі соціальні групи. Не усвідомлене до кінця «колективне очарування» заворожує і утримує людську свідомість у певних аксіологічних межах і диктує певний образ думок і життя. Як стверджує Нойка «таке очарування може випасти цілим народам, особливо коли вони проходять віражі історії, які мають елементи порядку, але не досягають такого порядку і продовжують залишатися хаотичними» [3, с. 125].

Привертає увагу те, що Нойка хвороби людського духу пов'язував з історичними способами виробництва, де свобода і необхідність стають знаковими моментами людського буття. Отже свобода як мета історії може набути своєї суб'єктивності, якщо вона досягне певної основи, яка робить її соціальною дійсністю. Якщо у КМаркса цією основою повинно стати усунення протиріччя між трудом і капіталом як це він виклав у «Критиці політичної економії», то в лібералізмі, навпаки, освячуючи приватну власність через гасло «*beati possidentes*» (блаженні, хто володіє майном; блаженні, хто має) ми спостерігаємо ситуацію, коли ця основа поставлена в залежність від егоїстичних прагнень самої людині та її права на моральний вибір. Отже індивідуальне «Я» в силу природного егоїзму, перебуваючи у стані вибору між свободою і необхідністю (як органічною частиною свободи), завжди свій вибір зупинить на індивідуальній свободі відкинувши її суспільне звучання. Така реальність, з одного боку, робить всі гасла ліберальної ідеології аморфними

формами буття, яким не судилося збутися, а з другого, вимагає подивитися критично на деякі гасла ліберальної ідеологемі позбавивши їх ореолу очарування.

Торкнемося лише декількох найголосніших у сьогоднішні гасел ліберальної ідеологемі, які несуть у собі певні суперечності між волею і мораллю як певних форм прояву людської особистості. А саме, свобода—це нова метафізика життя та свобода—це вільне спілкування людей. На наш погляд у контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів, з одного боку, вони є найбільш дискусійними, а з другого, вони найбільш заполітизовані і не до кінця відкриті для пересічного громадянина.

У великій ліберальній революції, яка на посткомуністичному просторі відбулася 90-х роках минулого століття свобода стала найбільш вагомим політичним інструментом перебудови світу несвободи. З одного боку вона спонукала всі верстви суспільства до активної соціальної дії, а з другого, сприяла висуненню в авангард політичних і соціально-економічних перетворень вольових особистостей, які у політиці державотворення моральний бік свободи як відображення людської сутності [5, с. 312] залишили у тіні. Отже категоричний імператив Канта, де свобода є «доводом існування» морального закону і основою формування автономної особистості став заручником «гри духу свободи», яка відбувалася ще за часів давнього спору у грецькому суспільстві між софістами і Сократом. Діяльність і добродетель, які походили від одного слова «virtus», визначили вічну духовну «розбіжність між софістами і Сократом: у перших це виглядало як особиста здатність діяти, у другого як моральний розвиток характеру» [6, с. 11]. У софістів особистість реалізується тільки через охорону і збереження її особистих інтересів. У Сократа—через служіння державі як моральний обов'язок громадянина. Таким чином, ще з давньої Греції на всесвітню історичну перспективу свобода опинилася у колі суперечностей, яке не може бути розірваним між вічністю духу морального вибору і загального добра та конкретно—історичними формами її національного сприйняття. На цю особливість розуміння свободи і демократії на шляхах історії звертає увагу Г. Гегель. У «Філософії права» він вказує на дві найсуттєвіші особливості матеріалізації свободи і свобод. Першою є та, що свобода стає можливою лише в межах держави, яка на основі закону об'єднує інтереси всіх верств. Гегелівська свобода виступає сумарною величиною, що об'єднує в собі більш конкретні свободи: свободу ремесел, вільний доступ до державних установ, свободу продажу здібностей до праці тощо. «Предметом, у якому свобода набуває і переживає свою

об'єктивність» [1, с. 545] виступає держава. Другою особливістю є те, що «держава у якості духу народу є разом з тим проникаючий всі його відносини закон, звичаї і свідомість його індивідів, державний устрій певного народу взагалі залежить від характеру і розвиненості його самосвідомості» [1, с. 315]. Звідси державний устрій будь якого суспільства за Гегелем є результатом самоусвідомлення народом Сократівської моральності як основи суспільної згоди на підставі зобов'язань перед собою, перед сім'єю, перед суспільством і перед державою. Як нова метафізика життя свобода може відбутися лише через усвідомлення інтересів всіх і кожного де колективне «МИ» та індивідуальне «Я» не тиснуть один на одного, а самоусвідомлення нації як результат акумулювання колективної волі щодо більш справедливого життя є синтезом форм духу: релігії, культури, історії тощо.

Однак сучасні реалії суспільств ринкової моралі дають підстави стверджувати, що скоригувати акценти свободи і моралі не так то і просто навіть на національному рівні, не кажучи вже про більш ширші виміри. Особливо це стає наочним, коли феномен свободи стосується економічної сфери буття людини. Теорія «загального добра», яка у межах лібералізму з'явилася у 30-х—40-х роках минулого століття залишається і досі моральним орієнтиром навіть в економічно розвинутих країнах. Цей стан підкреслює Дж Донеллі, коли стверджує, що «з точки зору прав людини, ринки та вибори мають переважно інструментальну цінність. Ринки та демократія навіть не намагаються реалізувати всі права людини для всіх. Жодній сучасній демократичній державі загального добробуту не вдається забезпечити своїх громадян усіма правами людини» [7, с. 1076] Отже «колективістський дух» суспільства Дж. Д'юї [8, с. 336], «соціалізація і демократизація лібералізму» Масарика [9, с. 210], «гармонія як загальне добро» Л. Гобгауза [10, с. 66] тощо не можуть відбутися через суперечності інтересів широких верств населення, які вимагають пристойної заробітної платні, доступу до освіти, медичного обслуговування, пенсійного забезпечення і розширення норм демократії та організованої власності, яка використовує ресурс держави для охорони завойованих привілежій. Головною метою лібералів як і раніш залишається порятунок капіталістичної держави через востання в систему поміркованої «state» — державності, яка би оновила соціальні зв'язки, що втрачаються в ринковій економіці та зменшила б прірву між бідними і багатими. На мові політичної практики, як стверджує Дж. Донеллі, це означає, що «держава загального добробуту», як винахід сучасних лібералів, починає піклуватися за певну частку суспільства,

«що постраждала від функціонування соціальних інституцій, від яких має зиск суспільство,— у цьому контексті від функціонування ринків та прав власності— визнається право на справедливую частку соціального продукту, який допомогла виробити їх участь» [7, с. 1083] і який би, за задумами лібералів, дозволив не торкатися головного питання капіталістичної системи, заради чого вона існує: отримання прибуткової вартості та збільшення прибутків привілейованим класом. Це також означає, що сучасна держава загального добробуту починає перебирати на себе три головні функції: по-перше, вона сприяє розвитку ринкової економіки і всіма своїми можливостями підтримує національний капітал, по-друге, розуміючи, що головне завдання ринку— це виробництво і конкуренція, вона стимулює і підтримує фінансово-промисловий капітал до зовнішньої експансії і по-третє, заради внутрішньої стабільності перерозподіляє частку прибуткової вартості в інтересах всього суспільства. Такий механізм функціонування ефективної економіки, з одного боку, є практичною реалізацією Кейнсіанської моделі, яка підтримує баланс сукупного попиту і пропозиції, а з іншого— є визнанням того, що втручання держави в економічні процеси є прийнятним явищем, про що, як це не парадоксально звучить, заперечує сам лібералізм.

У наслідок головне питання моралі як рівність сучасні ліберали виводять за межі економічних відносин визначаючи тут прерогативи права. Отже головна дихотомія лібералізму, яку І. Валлернстайн сформулював як «свобода— процес / рівність— результат» [11, с. 132], сучасні ліберали як і їхні попередники розглядають через призму особистісної свободи як найвищої цінності, яка асоціюється з внутрішньою свободою морального вибору. Держава загального добробуту лише має слугувати фундаментом для створення позитивних умов, які сприяли б моральному вибору, право якого аргіогі належить індивідові. Це дає підстави стверджувати, що свобода і рівність у державі загального добробуту розглядаються через фактор «права власності» як основи поняття «свобода». Таким чином, вади рівності як гри правових засад щодо організованої власності поєднуються з тонкощами рівності перед буквою закону, який ці вади закріплює. Завдяки такому механізмові правляча еліта держави загального добробуту утримує у своєму полі зору головні правові аспекти національного законодавства і забезпечує функціонування капіталістичної форми господарювання. У наслідок головні проблеми держави загального добробуту не вирішуються, а, навпаки, заганняються у глухий кут соціальних і політичних дискусій де бідність і багатство поляризуються у значних масштабах. Ця тенденція переходить національні кордони

та інтернаціоналізується на регіонально-глобальному рівні через такі міжнародні структури як СОТ, МВФ, ЄБРР тощо. Хоретія політичного і економічного фуруру західної цивілізації обертається для всього людства зростанням рівня світового жебрацтва, яке за експертними оцінками ООН на початку XXI століття досягло 1.5 млрд. людей. Це означає, що ці люди позбавлені елементарного медичного обслуговування, освіти, живуть у стані постійної нестачі питної води і продуктів харчування. Кожні дві секунди в країнах, які віднесені до табору світових жебраків від голоду помирає 1 людина, а 18 млн. людей — щорічно від інфекційних захворювань. Як це не парадоксально звучить, але картина бідності притаманна і для Європейського Союзу. На початку грудня 2013 року Євростат опредлюднив показники соціально-економічного розвитку зони ЄС. Вони теж не вселяють великого оптимізму щодо процвітаючої Європи. Сьогодні кожен 4 — й мешканець ЄС проживає нижче рівня бідності. У кількісному вимірі це складає 124 млн. людей. Найбільш неблагополучними країнами Європи є Литва, Румунія, Болгарія, а з країн старої Європи Греція, Іспанія і Португалія. Найбільш гострою проблемою є безробіття. Особливо це стосується молоді. У таких країнах як Іспанія, Португалія і Греція вона сягає 50%, в Італії 40% у Франції 30%. Така зворотня картина держави загального благополуччя спонукала Жана Ф.Ревеля до висновку, що «сучасна ідея тоталітаризму міститься в матеріальному достатку і в грошах. Гроші, зазначає він, є джерелом усього зла, і якщо свобода народжена з економічного розвитку, то вона занадто підлягає цьому первісному гріху».

Хоретія лібералізму проявилася і в позиціонуванні його як джерела спілкування людей та середовища для обміну думками та ідеями. Ера, яку англійській ліберал Гобгауз пов'язував з «конструктивним лібералізмом» [10, с. 99], який долає перешкоди зумовлені властивостями політичного, культурологічного і географічного характеру спіткнулася об інтереси держави, які, незважаючи на всю риторику ліберальних демократів, зазвичай вище інтересів окремої особистості. Як свідчать сучасні реалії, а ні з прийняттям у 1975 році Заключного Акту Хельсинської наради ОБСЕ, а ні з перемогою у Східній Європі великої ліберальної революції 90-х державні інтереси жодної країни старої Європи не були привнесені у жертву духу європейського єднання. Навпаки, починаючи з кінця XX початку XXI століття ми стали свідками як свобода остаточно втратила індивідуально особисте звучання і перетворилася в інструмент державної політики, де проголошені попередньо орієнтири щодо розширення форм співпраці в сфері свобод людини як освіта, приватні поїздки, куль-

турні обміни тощо опинилися у різноманітних узгодженнях, дорожніх картах, домашніх завданнях тощо. Першим європейським проектом, що практично визначив двозначність політики щодо свободи спілкування і пересування стали Шенгенські угоди (1985 р.), які у 1999 році були інкорпоровані у ЄС Амстердамським договором і стали частиною європейського правового поля.

Проте політика розширення ЄС не врахувавши особливості ментальності населення країн-новачків завела Амстердамський договір у поле дискусій щодо його ефективності і повернула до життя елементи дискримінації за національною ознакою. Камнем зіткнення у відносинах між старою і новою Європою стала політкоректність щодо різноманітних національних меншин і груп, які не вписуються у проголошену концепцію мультикультуралізму, і які привнесли в європейські міста етнічну злочинність та колорит другої культури. У кінцевому рахунку дискусія щодо очевидної кризи загальноєвропейських цінностей стала набувати політичних рішень щодо врегулювання еміграційних потоків та посилення візового режиму. В першу чергу ці рішення торкнулися зовнішніх кордонів ЄС, в другу, національних кордонів всередині зони ЄС. Гострота звучання цієї проблеми торкнулася як країн новачків ЄС, так і тих хто не є членами ЄС, або підписали Угоду про асоціацію. Наприклад Болгарія, Румунія, які є членами ЄС з 2007 року увійдуть до Шенгену з 1 січня 2014 року. Україна не може домовитися з ЄС про спрощення візового режиму починаючи з 2008 року, тобто коли Київ в односторонньому порядку цей документ ратифікував. Туреччина, яка є країною кандидатом до вступу до ЄС не може вирішити це питання вже понад 30 років. Взагалі у цьому питанні є декілька причин, які європейські чиновники вважають надто вагомими. Першою причиною є розходження національного (щодо країн партнерів) і європейського законодавства, що регулює цю сферу. Мається на увазі механізм отримання візи, термінів перебування в іншій країні і правові наслідки для порушників візового режиму з боку національного законодавства. Другу причину єврокомісари пов'язують з питаннями так званої реадмісії. Тобто йдеться про повернення нелегалів, які перетнули кордони ЄС в країні їх попереднього перебування. Подальшу долю цих людей повинні визначати еміграційні служби цих країн. Гостроту такої постановки питання з боку ЄС відчула на собі Туреччина. Незважаючи на те, що 4 грудня 2013 року вона підписала Угоду з ЄС про реадмісію, з боку ЄС було зроблено зауваження, що остаточно питання візового режиму з Туреччиною буде вирішено не раніш ніж через 3 роки. У цей термін

Туреччина повинна остаточно врегулювати всі технічні і правові питання з ЄС. Третя причина виглядає більш вагомою ніж попередні. Йдеться про злочинність та неконтрольовану трудову еміграцію в ЄС з країн Східної Європи і Північної Африки, яка загрожує соціальній та економічній стабільності. Ці питання уряди країн ЄС обговорювали у Брюсселі в травні 2013 року на саміті ЄС. Наприклад, уряди Італії і Франції непокоїть еміграція з Північної Африки, яка стала наслідком Арабської весни, а Британію, Данію і Німеччину нелегали з країн пострадянського простору. Як наслідок уряд Великої Великобританії у грудні 2013 повідомив керівництво ЄС, що Велика Великобританія вимушена в односторонньому порядку ввести додаткові обмеження щодо еміграційних потоків, які націлені на британську територію. Поштовхом щодо такого рішення Лондону стало те, що з 1 січня 2014 року Болгарія і Румунія отримають рівні права щодо пересування у єдиному Шенгенському просторі.

Сьогодні внутрішні суперечки у ЄС щодо перегляду Шенгенських домовленостей набирають обертів і схоже за все закінчаться посиленням контролю як на зовнішніх, так і на внутрішніх кордонах ЄС. Це зайвий раз свідчить, що парадигма, яку відображає сучасна політико-культурна модель Європи як і за попередніх часів ґрунтується на «real politic», а демократичні гасла щодо прав і свобод людини як модний політичний бренд є лише одним з інструментів ліберальної риторики. Скоріш тут йдеться про два взаємопов'язаних процеси. У першому, свобода виступає у якості великого шляху, процесу оцивілізування іншого культурного простору де уявлення про свободу відносно американського, або європейського звучання виглядає як виклик, якій слід подолати за допомогою західних рецептів. У другому, свобода стає зовнішнім орієнтиром для освічених та творчих, але розчарованих у своїй країні людей, які прагнуть кращого життя, і які вимушені виїжджати за кордон у пошуках кращої долі. Вони компенсують нестачу економік країн-лідерів Європи в освіченому людському ресурсі і, як правило, легко інтегруються у західний культурний простір.

Отже, те що ми сьогодні спостерігаємо у міжнародній політиці можна віднести до політичної практики щодо пошуку ефективного інструментарію впливу на ситуацію. У зміні миропорядку у потрібному напрямку гаслам лібералізму відведена роль м'якої сили, за допомогою якої можна досягти більш вагомих результатів ніж при традиційному застосуванні фінансових, матеріальних та людських ресурсів. Головне, щоб ця сила шляхом навіювання «стану закоханості» матеріалізувалася у черговий міф, якій би спонукав людську свідомість рухатися у напрямку

«ідолів театру» і як умога довше утримував би людину у такому стані. Механізм цього процесу добре розкрито у «Прогнозах до 2000 року», які в 1965 році у тижневику «Дедалус» надрукував американській соціолог Д. Белл. Нову парадигму миропорядку, він пов'язав з формуванням глобального інформаційного і надідеологічного простору, в якому людина стає більш вразливою як фізично, так і психологічно [12].

Цей стан найпоплідніший прихильник лібералізму Ф. Фукуяма охарактеризував як такий, що «переможцем виступає не так ліберальна практика, як ліберальна ідея» [13, с.1038]. За таких умов ліберальна риторика остаточно виявляє в лібералізмі примхи його месіанського призначення: лібералізм не панацея всесвітнього щастя і стабільності — це шлях «м'якого» завоювання світу історії та утримання історичної перспективи в руках визнаного кола багатіїв і нового світового класу «кочівників», якими керує не почуття рідної землі, а почуття грошей і задоволень. Звідси демократизація світу історії відбувається за правилами і критеріями Заходу, де поняття «цивілізований» і «компетентний» за своєю суттю описують ієрархію, у якій одні люди більш цивілізовані і розумні, ніж інші [11, с.129]. Тому цивілізовані завжди будуть отримувати більше, ніж нецивілізовані, і цей стан ліберальні демократії сповнені рішучості захищати.

Список використаних джерел:

1. Гегель Г.В. Ф. Философия права / Г. В. Ф. Гегель. — М.: Наука, 1990. — 524 с.
2. Хайек Ф. Индивидуализм — истинный и ложный / Ф. Хайек. О свободе // Антология мировой либеральной мысли (1-я половина XX века) / Под ред. М. А. Абрамова. — М.: Прогресс — Традиция, 2000. — С. 385–413.
3. Шкепу М. А Феноменология истории в трансформациях культуры / М. А. Шкепу: Монографія. — К.: Изд. НАУ 2005. — 360 с.
4. Гегель Г.В. Ф. Философия історії / Г. В. Ф. Гегель. — М.: Наука, 1990. — 524 с.
5. Фаге Э. Либерализм / Э. Фаге. О свободе // Антология мировой либеральной мысли (1-я половина XX века) / Под ред. М. А. Абрамова. — М.: Прогресс — Традиция, 2000. — С. 31–79.
6. Вильденбанд В. Платон / В. Вильденбанд. — К.: «Зовніш-політвидав України», 1993. — 175 с.
7. Доннелі Дж. Права людини, демократія та розвиток / Дж. Доннелі // Лібералізм: Антологія / Упор. О. Проценко, В. Лісовий. — К.: Смолоскип, 2002. — X + 1126 с. («Політичні ідеології». Вип. 3. — С. 1069–1087).

8. Дьюи Д. Либерализм и социальные действия / Д. Дьюи. О свободе // Антология мировой либеральной мысли (1-я половина XX века) / Под ред. М. А. Абрамова, — М.: Прогресс — Традиция, 2000. — С. 331–385.
9. Масарик Т. Г. Либерализм / Т. Г. Масарик. О свободе // Антология мировой либеральной мысли (1-я половина XX века) / Под ред. М. А. Абрамова, — М.: Прогресс — Традиция, 2000. — С. 201–220.
10. Гобхаус Л. Либерализация / Л. Гобхаус. О свободе // Антология мировой либеральной мысли (1-я половина XX века) / Под ред. М. А. Абрамова, — М.: Прогресс — Традиция, 2000. — С. 83–183.
11. Валлерстайн И. Конец знакомого мира / И. Валлерстайн // Социология XXI века; Пер. с англ. Ред. В. Л. Иноземцева. — М.: Логос, 2003. — 368 с.
12. Чугунов А. В. Теоретические основания концепции «Информационного общества»: Учебно-методическое пособие по курсу «Интернет и политика» / А. В. Чугунов // Каф. политологии философского ф-та СПбГУ. — СПб, 2000. — 52 с.)
13. Фукуяма Ф. Всесвітня ліберальна революція / Ф. Фукуяма // Лібералізм: Антологія / Упор. О. Проценко, В. Лісовий. — К.: Смолоскип, 2002. — X + 1126 с. («Політичні ідеології». Вип. 3. — С. 1033–1043).

Стаття надійшла до редакції 23.02.2014 р.

Грубов В. М Миропорядок под влиянием хоретии либерализма

В статье анализируется болезнь духа человека хоретия, как причина иррационализации его бытия, в котором лозунги либеральной доктрины пропагандируются в отрыве от духовно-культурных и мировоззренческих основ общества.

Ключевые слова: хоретия, либерализм, миропорядок, зачарованность, интересы, конфликт.

Grubov V.M. World order under influence of «horos» Liberalism

In this article is analysed disease of human spirit, «horos», as a course of irrationalization of his being, in that watchwords of liberal doctrine is popularized in isolation from spiritual, cultural and world outlook foundation of society.

Key words: horos, liberalism, world order, fascination, interests, conflict.